
MUSEOVIRASTO, MUINAISJÄÄNNÖSTEN HOITOYKSIKKÖ: HOIDON JA KÄYTÖN TARKASTUS

VASTAANOTTAJA: ULLA-RIITTA KAUPPI, MUSEOVIRASTO
LAATIJA: KAISA LEHTONEN, MUSEOVIRASTO
ASIA: TUKIKOHTA VI, TYKKIPATTERI 65; MAASTOKÄYNTI 27.05.2004
PVM: 08.06.2004
KOPIO: KAIJA LAINE, HKR
SARIANNE SILFVERBERG, MALIN BLOMQVIST, STUDIO TERRA OY

Maastokäynti Korkeankallionpuistoon tehtiin 27.05.2004, missä yhteydessä tarkasteltiin puiston linnoitelaitteita ja alueen lähiympäristöä. Tarkastuksen yhteydessä käytiin Malin Blomqvistin kanssa alustavasti läpi linnoitealueella tehtävät maisemanhoitotyöt ja mahdollisesti kaadettavat puut. Korkeankallionpuisto sijaitsee Myllypuron asuinalueen tärkeimpiin jalankulkureitteihin kuuluvan Myllynsiiven eteläpäässä. Myllypuron ala- ja ylä-aste sijaitsevat alueen pohjoiskoillispuolella.

1) **Kohteen kuvaus:** Kiinalaispuistossa sijaitseva tukikohdan VI tykkipatteri 65 on varsin hyvin säilynyt ja yhtenäinen kokonaisuus, missä rintasuojus on louhittu kalliioon ja betonoitu. Betonoidut suojahuoneet tykkiasemien yhteydessä on muurattu umpeen, erilliset suojahuoneet on räjäytetty. Yhdyshauta on osittain betonoitu, osittain tuettu hirsillä. (Laine 1996: 46). Asema on louhittu ympäristöstään kohoavalle kalliolle, minkä ympäristössä on nykyään varsin tiivistä asutusta. Vanha tykkitie kiertää linnoituslaitteen lännestä. Tykkiasemissa on näkyvissä majojen jäännöksiä, yhdyshautoihin on kerääntynyt roskia ja kompostijätettä.

2) **Hoidon tarpeen arviointi:** kohteen hoito osana muuta viheralueen hoitoa on erittäin perusteltua. Alue on ollut vilkkaassa ulkoilu- ja viereisten koulujen opetuskäytössä, mutta sen viihtyvyyttä ja havainnollisuutta voidaan lisätä siivoamalla juoksuhaudat ja tykkiasemat roskista sekä harventamalla alueella tiheänä kasvavaa kuusikkoa.

3) **Hoidon yleiset tavoitteet ja toimenpiteet:** linnoitteen kunnostamisessa osaksi muuta viheraluetta kiinnitetään huomiota kulkureittien parantamiseen, siivoamiseen sekä kasvillisuuden käsittelyyn siten, että alueen peitteisyys vähenee huomattavasti. Tavoitteena on kehittää alueesta turvallinen virkistysalue, missä muinaisjäännös on osa muuta puistoa.

a) Siivoamisen avulla alueen yleisilme saadaan asialliseksi; haudoista ja suojahuoneista poistetaan kaikki roskat, risut ja muu niihin kuulumaton aines. Ilmeisesti lähistön asukkaat ovat tuoneet juoksuhautoihin pihojen kompostijätettä, joka myös poistetaan siivouksen yhteydessä. Mahdolliset majojen jäännökset puretaan alueelta. Poluston ulosmenoreiteille voidaan harkita roskalaatikkojen asennusta.

b) Kasvillisuuden käsittelyssä kiinnitetään huomiota sekä muinaisjäännökseen että sen ympäristöön. Aluetta raivataan siten, että linnoitusrakenteet ja maastonmuodot saadaan selkeästi näkyviin. Muinaisjäännöksen osalta noudatetaan seuraavia periaatteita: 1) Juoksuhautojen pohjalta ja tykkiasemien sisäpuolelta poistetaan kaikki puut ja pensaat. Tykkiasemien kohdalla voidaan harkita joidenkin maisemallisesti hienoimpien puiden säästämistä, kuitenkin siten, että kaikki näkyvyyttä haittaavat kuuset poistetaan. 2) Rakenteiden päällä ja välittömässä läheisyydessä periaatteena on, että puusto poistetaan kahden metrin säteellä rakenteista. Käytännössä pensaston ja puuston poistoa on kuitenkin hyvä harkita tapauskohtaisesti, mutta kuitenkin siten, että rakenteita eniten vaurioittavat ja näkyvyyttä haittaavat kuuset poistetaan. Hienoimpia mäntyjä voidaan säästää maisemapuina. 3) Koko linnoitusalueelta poistetaan vesakko; komeimpia pihlajapensaita on kuitenkin kasvillisuuden monimuotoisuuden säilyttämiseksi syytä jättää. 4) Kaikki puunkaatoon liittyvät toimenpiteet on tehtävä kohteen

erityisluonne huomioiden ja maastoa vähiten vaurioittavaa kalustoa käyttäen, jotta linnoiterakenteet eivät vahingoitu.

c) Kulkureittejä voidaan parantaa seuraavasti: polun alkupäähän juoksuhaudan yli tehdään kulkusilta, jonka kaiteet estävät horjahtamisen hautoihin. Polut voivat osittain kulkea myös hautojen pohjalla, mutta silloin hautoihin tulisi rakentaa kulkuportaita. Suunnitellun polun pohjoispäässä on neliönmuotoinen kuoppa, joka saattaa olla linnoituslaitteeseen kuuluva kaivon paikka. Kuopanne tulisi säilyttää; polun suunnittelussa se tulisi joko kiertää tai sen yli tulisi rakentaa silta/kate, joka ei kuitenkaan saa vahingoittaa kuopan reunamia. Myös polun läheisyydessä, alueen pohjoispäässä olevat räjäytetyt lohkarakasat tulisi pyrkiä säilyttämään. Niiden päältä voidaan poistaa puustoa. Alueelle voidaan myös suunnitella ja asentaa informaatiotaulu esim. polun alkupäähän, jotta ihmiset saavat tietoa alueesta.

4) **Erityisesti huomioitavat seikat:** Ensimmäisessä ja mahdollisesti toisessa tykkiasemassa kasvaa valtakunnallisesti uhanalainen sääskenvalkku. Mikäli sääskenvalkun kasvupaikan turvaaminen katsotaan välttämättömäksi, on näiden tykkiasemien säilyttäminen kosteikkoina mahdollista. Alueella tapahtuva puuston raivaus voi kuitenkin muuttaa kasvupaikan ympäristöolosuhteita, mistä keskusteltaneen Ympäristökeskuksen asiantuntijan kanssa.

5) **Muuta:** viime vuosina pääkaupunkiseudulla muinaisjäännöksiin on kohdistunut kasvava paine virkistyskäytön kautta. Muinaisjäännökset eivät kestä kasvavaa käyttöä, jollei niiden säilymistä turvata aktiivisella integroimisella osaksi muuta puisto- tai viheraluetta. Hoidettu linnoite ei houkuttele ilkeävaltaan tai jätteiden levittelijöitä. Tämän vuoksi linnoitealueiden kuten muidenkin muinaisjäännosalueiden suojelun kannalta niiden hoito ja käyttö suunnitellusti osana puistoaluetta on erittäin hyvä ratkaisu. Kohteen hoidon tarkemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa voidaan noudattaa Sirkku Laineen (1996b) laatimaa mallia soveltuvin osin. Suunnitteluvaiheessa suunnitelman tarkistuttamiseksi käännytään Museoviraston muinaisjäännostösten hoitoyksikön puoleen. Kajoamis lupaa eli muinaisjäännostöksen muuttamiseen tai muuhun rakentamiseen tarvittavaa lupaa anotaan Ulla-Riitta Kaupilta Museoviraston rakennushistorian osastolta.

6) **Lähteet:**

Laine, Sirkku 1996a. Ensimmäisen maailmansodan aikainen maalinnoitus Helsingissä. *Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja* 1996: 3.

Laine, Sirkku 1996b. Ensimmäisen maailmansodan aikainen maalinnoitus Helsingissä. Hoito-ohje. *Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja* 1996: 4.

7) **Liitteet:**

- karttaote kohteesta

- linnoitteiden hoito-ohje

08.06.2004

Kaisa Lehtonen

100 m

© Material Copyright: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kaunialainen 2004

1200 m